

Oude klinkers, zeker met doorleefde *look* door patina, geven allure aan een oud huis of bouwwerk

Door eigen zoektocht naar goed renovatiemateriaal werd Klinkers van Toen opgericht

Ze zijn vaak beeldbepalend voor het aanzicht van oude stadjes of binnensteden: oude klinkers in stadsmuren, kademuuren en kadetrappen, sluisen, bruggen, pleinen en huizen. Klinkers die getuige zijn geweest van de historie. Architecten voor restauratieprojecten weten bij inboet sinds dertien jaar hun weg te vinden naar leverancier Klinkers van Toen in het Noord-Brabantse Vinkel voor dit soort stenen. 'Met oude klinkers kun je historische waarde koesteren, zoals een loopbrug in Midden-Delfland die binnenkort opnieuw wordt opgemetseld,' aldus mede-eigenaar Hans Franssen van Klinkers van Toen. 'Maar je kunt er ook een historische look-and-feel mee creëren.'

Auteur: Peter Jansen

Hergebruik en inboet van oude klinkers is natuurlijk van alle tijden, maar Klinkers van

Toen is met de verkoop van deze klinkers pas begonnen sinds mede-eigenaar Franssen een

monumentaal pand aankocht rond 2010 en hij op zoek moest naar gevelstenen om een grote kier in de muur te dichten, en naar stenen om een kademuur te realiseren, omdat zijn tuin binnendijs aan de Maas grenst.

Nieuwe kademuur aan de Maas van waalformaat oude klinkers

Franssen vertelt over het construeren van de 50 centimeter steense kademuur met spouw. Dit deed hij op een oude fundering met in totaal zo'n tienduizend oude klinkers, te vergelijken met het aantal stenen dat voor een standaard huis wordt gebruikt. De gebruikte antracietkleurige klinkers van waalformaat zijn vroeger

Hans Fransen in de showtuin van Klinkers van Toen

straatstenen geweest. Ze zijn harder en zijn dus niet snel gevoelig voor mosaanslag, zoals zachtere stenen dat wel zijn vanaf oktober tot en met mei.

‘Er stond nog een muurtje uit circa 1840, maar met die stenen konden we niks meer; ze lagen los, waren poreus, stuk en door de tijd waarin ze gemaakt waren ook van matige kwaliteit.’ Het oude stukje kademuur was slechts een fractie van wat Fransen nieuw heeft opgemetseld tot op een hoogte die evenredig is aan het hart van de straat, op sommige punten 2 meter. ‘In de zomer van 2021 stond de Maas zo hoog, dat er dorpen in Duitsland en Limburg overstromden. Onze huizen liggen even hoog als de straat, maar onze tuinen duiken naar beneden toe; in die periode stond er een meter water tegen onze kademuur. We konden met de kano bij de burens door de tuin heen. Een kademuur is dus absoluut nodig waar wij wonen.’

Oude klinkers voor de renovatie van kademuuren en bruggen

De alleroudste kademuuren bevinden zich in de historische binnensteden, zoals in Amsterdam, Delft, en Utrecht. Oude waltrappen, met natuurstenen dekplaten en traptreden op met-

selwerk, bevinden zich langs allerlei waterlijnen. Zolang klinkers onder water staan, gebeurt er niet veel mee en is de kans klein dat ze poreus worden. ‘Klinkers kunnen schade gaan vertonen wanneer ze nat zijn en tegelijkertijd onderhevig zijn aan vorst. Dan kunnen ze stukvriezen. Op zich komt vorst steeds minder voor.’ In Midden-Delfland zijn bij de renovatie van de Trekkadebrug een stuk kademuur en een brug toe aan vernieuwing. Beide worden aankomend voorjaar opnieuw opgemetseld met stenen van Klinkers van Toen. ‘Zodra dit werk af is, zullen we het eindresultaat in het vakblad tonen,’ belooft Fransen.

Geleefde uitstraling door patina

‘Inboet of reconstructie van oude bouwwerken gebeurt het beste met oude klinkers,’ aldus Fransen. ‘Je wil de historische aanblik en sfeer laten terugkomen. Oude klinkers hebben dat door hun “patineuze” uiterlijk; dat is een term om aan te geven dat een object doorleefd oogt door weer, wind, verkeer en vervuiling. Leren objecten hebben dat; natuurstenen en stenen objecten hebben dat. Hun tekening is door de tijd heen versterkt. Mensen zetten vaak gevelreiniging in om de patinalaag op baksteen te verwijderen omdat het gezien wordt als

vervuiling. Maar persoonlijk vind ik dat een gebouw er zelden fraaier op is geworden na deze behandeling, want de kleur van de bakstenen wordt felrood na gevelreiniging. Daarmee verdwijnt de hele allure van een huis of bouwwerk; soms herken je ze niet meer.’

Van toen tot nu

‘Sommige restauratiebedrijven gebruiken voorbeeldpanelen als samples om aan hun opdrachtgever een indruk te geven van de aanblik en sfeer van de klinkers in combinatie met verschillende kleuren voegen, zoals crèmekleurig, zwart of grijs,’ verklaart Fransen. ‘Maar oude klinkers werpen niet alleen een blik in het verleden, ze vinden ook hun plek in de hedendaagse architectuur,’ zegt hij. ‘Kunstenaars en ontwerpers omarmen hun ruwe schoonheid, waardoor het verleden voortleeft in het heden.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!